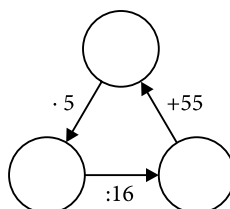

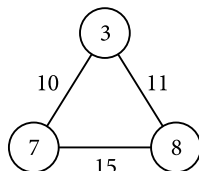
Na školskom/gradskom natjecanju iz matematike u Republici Hrvatskoj, 25. siječnja 2008. godine, učenicima sedmih razreda postavljen je sljedeći zadatak:

U kružnice upišite brojeve tako da vrijede naznačene računске radnje. Postupak obrazložite!

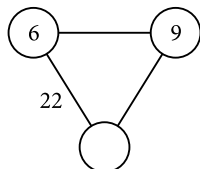
U ovom članku rješavat ćemo slične, ali ipak različite zadatke.

Primjer 1. Promotrimo li sliku 1., lako ćemo uočiti sljedeće: u kružnice u vrhovima trokuta upisani su pozitivni cijeli brojevi, a uz stranice trokuta upisani su zbrojevi susjednih brojeva.

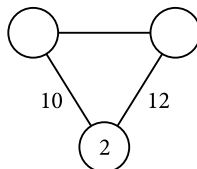

Slika 1.

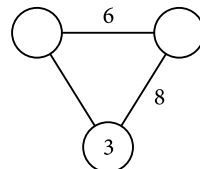
Zadatak 1. Primijenite isto pravilo i riješite probleme zadane na slikama 2., 3. i 4.

Slika 2.

Slika 3.

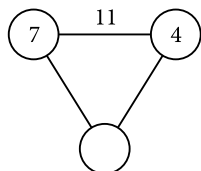

Slika 4.

Vjerujemo da ste zadatak uspješno riješili! Možda su se neki od vas zapitali moraju li brojevi u kružnicama i na stranicama biti isključivo pozitivni i cijeli. Pokažite primjerima mogu li se koristiti negativni cijeli brojevi i/ili razlomci.

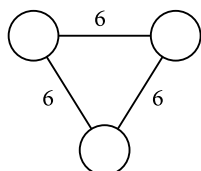

Zadatak 2. Je li moguće riješiti zadatak uz uvjete prikazane na slici 5.?

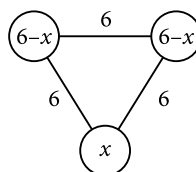
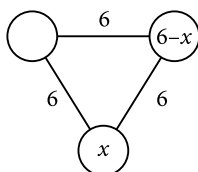
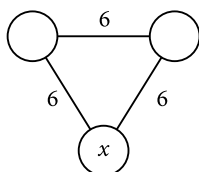
Slika 5.

Primjer 2. Koristeći pravilo iz prošlog primjera, odredimo brojeve koji nedostaju na slici 6.

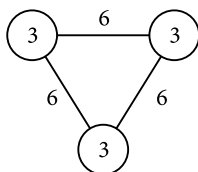

Slika 6.

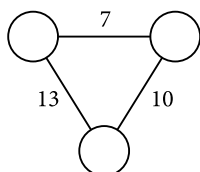
Rješenje: Promotrimo niz slika.

Budući da mora biti $(6 - x) + (6 - x) = 6$, zaključujemo da je $x = 3$, tj. konačno rješenje zadatka je:

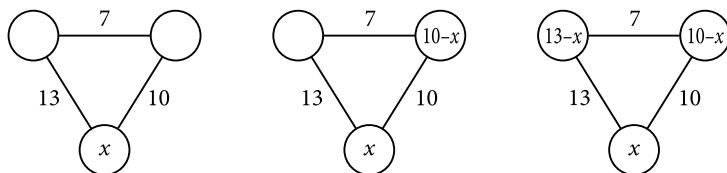
Primjer 3. Koristeći pravilo iz prvog primjera, odredimo brojeve koji nedostaju na slici 7.

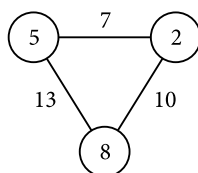
Slika 7.

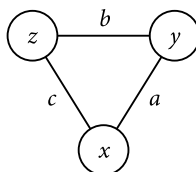
Rješenje: Postupamo kao u prošlom primjeru.

Budući da mora biti $(13 - x) + (10 - x) = 7$, zaključujemo da je $x = 8$, tj. konačno rješenje zadatka je:

Poopćenje: Uz oznake kao na slici 8., odredimo brojeve x , y i z (ako je zadano a , b i c).

Slika 8.

Prema ranije korištenom pravilu, zaključujemo da vrijedi:

$$x + y = a \tag{1}$$

$$y + z = b \tag{2}$$

$$z + x = c \tag{3}$$

Zbrajanjem jednačbi (1), (2) i (3) dobivamo $2(x + y + z) = a + b + c$, tj.

$$x + y + z = \frac{a + b + c}{2}. \tag{4}$$

Oduzimanjem jednakosti (1) od (4) dobivamo

$$(x + y + z) - (x + y) = \frac{a + b + c}{2} - a, \text{ tj.}$$

$$z = \frac{b + c - a}{2}, \tag{5}$$

a oduzimanjem jednakosti (2) od (4) dobivamo

$$(x + y + z) - (y + z) = \frac{a + b + c}{2} - b, \text{ tj.}$$

$$x = \frac{a + c - b}{2}, \quad (6)$$

i konačno

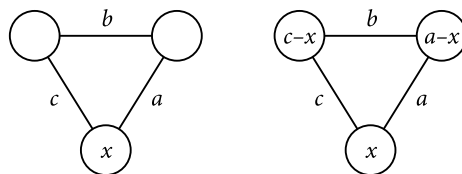
$$y = \frac{a + b - c}{2}. \quad (7)$$

Primijetite da uz podatke iz primjera 3. ($a = 10$, $b = 7$ i $c = 13$), na te-

melju izraza (5), (6) i (7) dobivamo da je $z = \frac{b + c - a}{2} = \frac{7 + 13 - 10}{2} = 5$,

$$x = \frac{a + c - b}{2} = \frac{10 + 13 - 7}{2} = 8 \text{ i } y = \frac{a + b - c}{2} = \frac{10 + 7 - 13}{2} = 2.$$

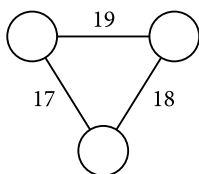
Poopćenje se može napraviti i na drugi način:

Odatle slijedi da je $(c - x) + (a - x) = b$, odnosno $2x = a - b + c$, tj.

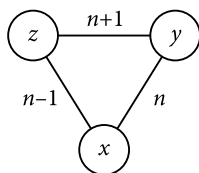
$$x = \frac{a + c - b}{2}, \text{ itd.}$$

Zadatak 3. Koristeći pravilo iz prvog primjera, odredite brojeve koji nedostaju na slici 9. (Uočite da su na stranicama tri uzastopna prirodna broja!)

Slika 9.

Zadatak 4. Koristeći pravilo iz prvog primjera, odredite brojeve koji nedostaju na slici 10.

Slika 10.

Koji uvjet mora zadovoljiti broj n da bi x , y i z bili cijeli brojevi? Jesu li x , y i z uzastopni brojevi?

